

BLUMENTÁL

Ročník XX

Číslo 11

November 2009

PANE, ČO MÁM ROBIŤ...?

Vstúpili sme do mesiaca, ktorý je zo začiatku spojený so vzácnym týždňom modlitieb kresťanov – katolíkov **za duše zosnulých**, ktorí potrebujú našu modlitbovú podporu. Vďaka duchovnému pokladu Cirkvi im **môžeme po celý prvý týždeň novembra venovať úplné odpustky**, aby im všemohúci Pán zotrel viny a tresty, ktoré si priniesli pred Božiu tvár. Myslím si, že **tým sa i my stávame ľudskejšími a aj pre nás je to šanca prehodnocovať a premýšľať na cintorínoch o sebe, o svojom živote, o zmysle života a azda i o tom, aká je kvalita nášho kresťanstva a nášho charakteru**. Teda aj my sa môžeme zvlášť v tomto mesiaci úprimne pýtať Pána Ježiša podobne ako muž z evanjelia, ktorý si kľakol pred ním a opýtal sa: *Učiteľ dobrý, čo mám robiť, aby som obsiahol večný život?* (Mk 10, 17). Podľa niektorých biblistov už samo gesto tohto muža, mladíka, ktorý si s pokorou a bážňou kľaká pred Kristom, je pre nás veľkou výzvou a príkladom. Tým, že si úprimne kľaká pred Ježišom, verejne vyjadruje úctu k Božiemu Synovi a prosí ho o pomoc. Prichádza za ním so svojim problémom, s vážnou otázkou zmyslu života a svojej budúcnosti. V jeho otázke si môžeme všimnúť, že sa nepýta, ako byť šťastný len tu na zemi, ale na to najpodstatnejšie – na šťastný život v nebi. On jasne pochopil, že **nežijeme len pre tento pozemský svet, ale že sme stvorení pre čosi viac – pre večnosť**.

Každý človek na tejto zemi to vnútorne cíti. Je v nás túžba po večnej láske, večnom šťastí a pokoji. Keby táto túžba nebola splniteľná, ľudský život by nemal zmysel. No my vieme, že je reálna a možná. Pán Ježiš to vyjadril tou vzácnou vetou pri Lazárovom vzkriesení: *Ja som vzkriesenie a život. Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie. A nik, kto žije a verí vo mňa, neumrie naveky* (Jn 11, 25 – 26). Záleží teda na človeku, ktorú cestu si vyberie. Život alebo smrť. Vieru alebo beznádej. Svetlo alebo tmu. Boh každé rozhodnutie rešpektuje.

V spomenutom príbehu Ježiš zjavuje mladíkovi cestu k tomuto životu, k viere, k pravému svetlu. Cestu, ktorú pozná skoro celý svet, to, čo je vipsané ako prirodzený zákon do srdca každého človeka – Desatoro Božích prikázanií. Tieto Božie prikázania vyrýl sám Boh do kameňa ako znak stálosti, nemennosti a večnej platnosti. No **súčasný človek nerád počuje slovo prikáz, zákaz, musí, rešpektuj pravidlá**. Nechce byť ničím obmedzovaný v duchu osobnej slobody, chce žiť, užívať si. Ved' často počujeme: „Desatoro je len výmysel nejakého starca Mojžiša. To už dávno neplatí. My žijeme v inom období“. Žiaľ, aj takto zmyslá dnešný človek. Bez úcty k Bohu, k morálke a etike. Vystihujú to aj tieto myšlienky:

„Ludia obrátili naopak sedem hlavných hriechov a vyhlásili ich za cnosti: Pýchu nazvali zdravým sebedomím, lakomstvo zákonom ekonomiky, smilstvo zdravým biologickým inštinktom, nestriednosť vyššou životnou úrovňou, surovú závisť a nenávisť bojom o spravodlivosť a politickú slobodu, hnev rozhorčením nad názormi druhých a lenivosť nazvali filozofickým postojom.“

Až takto ďaleko môže človek zájsť, keď prestane rešpektovať Boha, svedomie a Desatoro. Keď si dobre prečítame starozákonný príbeh, v ktorom Boh zjavuje Mojžišovi Desatoro Božích prikázanií, ešte dodáva: *Toto rob, aby si žil. Boh teda nechce človeka okrádať o slobodu, o šťastný život, práve naopak. Cez Desatoro nám ponúka pochopiť pravé hodnoty: slušnosť, ľudskosť, úctu ku každému životu, k pravde, k ľudskému telu, manželskú vernosť, citlivosť k majetku a peniazom, veľkorysosť*.

Pri čítaní všetkých častí Desatora si zároveň môžeme všimnúť, že **ani v jednej vete nie je napísané slovo MUSÍŠ. Boh akoby ponúkal človeku šancu ísť tou správnou cestou, aby žil s pokojom v srdci a vedel sa správne orientovať v tomto svete**.

A tak sa nebojme pýtať v týchto novembrových dňoch Ježiša: *Pane, čo mám robiť, aby som obsiahol večný život? Čo mám ja zmeniť v mojom živote? Kde je môj hlavný problém, ktorý mi bráni ísť slobodne za tebou?*

Človek veľakrát radšej nechce počúvať takéto otázky, uteká od nich alebo si nechce priznať svoj problém, slabosť, hriech. Ale mal by si uvedomiť, ako hovoria mnohí duchovní vodcovia: „Kto je spokojný sám so sebou, ten prestáva rásť!“ Takýto človek potom už nehľadá Boha, nepotrebuje prosíť o Božie odpustenie a Božiu milosť, nepotrebuje prosíť o silu a Božiu múdrosť, chce si vystačiť sám. Lenže tak sa postupne ľudský tvor stáva len kusom hmoty bez citu, bez srdca a bez svedomia.

Prajem vám, aby ste vo chvíľach modlitieb za duše vašich príbuzných, priateľov a duše v očistci mali čas i na prehodnocovanie svojho života a hľadanie tej správnej cesty. Nech vám zmŕtvychvstalý Ježiš Kristus, Pán života a smrti, prinesie pevnú nádej, živú vieru a vnútornú silu zostať kresťanom všade, na každom mieste. Prinášajme i my túto nádej na vzkriesenie – že ľudský život má zmysel i keď je veľakrát zložitý a ťažký. Ved' stačí si len kľaknúť pred Ježišom vo Svätostánku a pýtať sa úprimne, bez strachu a sladkých rečí: *Pane, čo mám robiť, aby som obsiahol večný život?*

Váš farár Andrej Fordinál

*Ty vládca vekov, Kriste náš,
si kráľom všetkých národov,
si Pán a láska našich srdc,
to vyznávame s dôverou.*

*Zástupy neba sklonené
tebe spievajú pieseň chvál,
my hlásame zas nadšene,
že si náš zvrchovaný Kráľ.*

*Kriste, ty knieža pokoja,
podmaň si mysle odbojné,
s láskou v ovčinci zhromaždi
blúdiace ovce nevoľné.*

*Preto si trpel na kríži
a vystrel v mukách ramená;
a z boku prebodnutého
vyšľahla láska plamenná.*

*Pre to si s nami v Sviatosti
pod chleba vína závojom;
vylievaš spásu na svoj ľud
tajomným srdca otvorom.*

*Bud' sláva tebe, Ježišu,
že láskou všetko zmieruješ,
i Otcu, Duchu Svätému,
s ktorými večne kraluješ. Amen.*

Hymnus na slávnosť Krista Kráľa

NÁDEJ DAROVANÁ SKRZE VIERU

Dostal som otázku, ako je to s novembrovými dňami – so Slávnosťou všetkých svätých a Spomienkou na všetkých zosnulých veriacich. Priznám sa, že niekedy som plný rozpakov, lebo si myslím, že v katolíckych médiách sa už dosť dlho a intenzívne o týchto sviatkoch píše. Zdá sa však, že mnohí veriaci v tom ešte stále nemajú jasno. Poďme teda po poriadku.

Slávnosť všetkých svätých nie je sumárom slávenia jednotlivých svätcov z Rímskeho martyrológia (za dve tisícročia existencie Cirkvi je ich tam bezmála už skoro päťtisíc). V priebehu liturgického roka, ktorý sa začína Prvou adventnou nedeľou spravidla na prelome novembra a decembra a končí sa sobotou po nedeli Krista Kráľa, teda poslednou nedeľou liturgického roka, Cirkev vo všeobecnom kalendári platnom pre celú Cirkev v niektoré dni slávi napríklad **slávnosti** (Panny Márie – nanebovzatie, nepoškvrnené počatie, materstvo; svätých – Jána Krstiteľa, svätého Jozefa, apoštolov svätých Petra a Pavla), **sviatky** (Panny Márie – narodenie, návšteva Alžbety, alebo apoštolov sv. Jána, Filipa, Jakuba atď., evanjelistov – sv. Marka, sv. Lukáša, významných mučeníkov, napríklad sv. Vavrinca, alebo vyznávačov, ale aj deň posviacky Lateránskej baziliky), **povinné spomienky** (na Panu Máriu napr. Kráľovnú, Ružencovú... či svätcov), a napokon **ľubovoľné spomienky** (Panny Márie a svätých, alebo napríklad aj výročný deň posviacky bazilik sv. Petra a Pavla).

Slávnosť všetkých svätých je sviatkom všetkých tých, čo sú v stave trvalého nazrania na Božiu tvár, teda všetkých tých, čo už prežívajú spoločnosť s Bohom. To znamená všetkých ľudí od počiatku sveta, ktorí dosiahli spásu.

Cirkev už po stáročia s touto slávnosťou spája nádej na vzkriesenie. Je to teda deň radosti, nie strachu. Pre niektorých je smrť realitou, ktorú treba prijať. Po vzkriesení Krista sa nachádzame na ceste do večného mesta, kde nás očakáva blaženosť spolu so všetkými, ktorých už Pán oslávil. Toto má byť zmyslom slávnosti Všetkých svätých.

Začiatky slávenia

nás vedú až do 4. storočia po Kristovi. Svätý Efrém Sýrsky (306 – 373) a sv. Ján Zlatoústý (354 – 407) už poznali Sviatok všetkých svätých mučeníkov, ktorý sa slávil 13. mája, prípadne na prvú nedeľu po Turícach. Ešte aj v dnešnom gréckom kalendári sa táto nedeľa volá Nedeľa svätých.

V Ríme sa Slávnosť všetkých svätých po prvýkrát slávila 13. mája 609, keď pápež Bonifác IV. prebral od cisára Fokasa pohanský chrám všetkých bohov, tzv. Pantheon a zasvätil ho Preblahoslavenej Panny Márii, vždy Panne, a všetkým svätým mučeníkom. Pápež Gregor III. (731 – 741) zmenil slávenie Všetkých svätých z 13. mája na 1. novembra, keď v Bazilike sv. Petra slávnostne posvätil kaplnku k úcte všetkých svätých.

Prvého novembra sa sviatok Všetkých svätých (už nielen mučeníkov) začal sláviť v 8. storočí, najprv v Írsku, potom v Anglicku. Pápež Gregor IV. (827 – 844) rozšíril sviatok na celú Cirkev. Veriaci si v tento deň pripomínajú aj svätých, ktorí nemajú

miesto v kalendári alebo nie sú vyhlásení za svätých. Na Slovensku je slávnosť Všetkých svätých dňom pracovného pokoja.

Čo znamená slovo svätý?

Čo nám môže slávnosť *Všetkých svätých* dnes ešte povedať? Výraz *svätý* sa nám zdá poriadne zastaraný, ako ozvena z akéhosi vzdialeného sveta, niektorí ho používajú len s posmejným podtónom. Hovorí nám menej ako napríklad dobrý človek, niekto, kto sa úplne oddá veci verejného dobra, spravodlivosti, niekto, za kým možno prísť v každej núdzi, kto má porozumenie, pomôže, zaskočí. Toto je svätec?

V starých náboženstvách, aj v biblickom Starom zákone je to vec, zvierca, človek, zasvätený božstvu. Túto bytosť buď určilo spoločenstvo, aby bola odovzdaná k dispozícii Bohu, alebo to urobila z vlastného rozhodnutia. Izrael, ktorý si Boh vyvolil spomedzi národov, aby si ho privlastnil, je Bohu zasvätený, svätý ľud, pretože svätosť je Božím privilegiom a všetko, čo vstúpi do jeho sféry, dostáva účasť na jeho božstve. Pre človeka to znamená, že ak si ho Boh prisvojí, musí zaujať zmyslenie a postoj vlastný Bohu: *Buďte svätí* hovorí Boh vyvolenému ľudu, *lebo ja som svätý*. A aby mal Izrael predstavu o tom, ako sa má človek v Božej sfére správať, dostáva dve tabule s desiatimi príkazmi. Ježiš spája obe najdôležitejšie príkazy do jedného nerozlučne dvojediného: *Milovať Boha nadovšetko... a bližného ako seba samého*.

Ak má byť naozaj reč o svätosti, a nielen o dobrom človeku, o ideáli humánnosti, ako si to veľmi dobre dokážu vymyslieť sami ľudia, ak slovo svätosť má mať zmysel, potom je tento zmysel obsiahnutý v Ježišovom dvojnásobnom príkaze tak, ako to on mieni, formuluje a žije. Číže: byť vydaný Božej sfére a položený na jeho obetný oltár znamená horieť ohňom lásky Boha, ktorý nás miloval až na smrť, a v láske k bližnému sa pripodobiť tomuto Božiemu zmysľaniu a postoju, jeho angažovaniu sa za svet.

Typický katolícky sviatok

Svätosť ako predikát človeka totiž predpokladá, že človek so svojimi kladmi a zápornmi môže vďaka Božej milosti zodpovedať Bohu. On sám si vždy bude vedomý, že nekonečne zaostáva za Božou požiadavkou, a čím je svätejší, tým pálčivejšie bude v ňom toto povedomie. *Keď urobíte všetko*, hovorí Ježiš, *povedzte: sme neužitoční sluhovia*. ...kresťanom sa ustavične kladie na srdce požiadavka byť „svätý“ alebo „bezúhonný“, alebo „nepoškvrnený“, a to tak, že – ako žiada Pavol – osvojujú si Božie zmysľanie a zmysľanie Ježiša Krista.

Teraz sa však vynárajú dve, navzájom dosť rozdielne otázky. Prvá sa týka Katolíckej cirkvi: **Načo z masy vyzdvihovať jednotlivcov a zaradovať ich do mimoriadnej kategórie „svätých“, a tým ich akosi izolovať od ostatných kresťanov?** Druhá otázka sa obracia na povedomie času: **Možno sa dnes ešte usilovať o uskutočnenie kresťanskej svätosti?** Má svätý dnes ešte postavu a tvár? A ako ho rozpoznať?

Pôvodný zmysel svätosti bol odovzdať sa do Božej sféry. Svätých istotne nemožno uväzniť do samostatnej kategórie ľudí od ostatných oddelených mrežami. V Božom kráľovstve vôbec nejstávajú len číri pozorovatelia; každý má nejaké poslanie. Na slávnosť Všetkých svätých sa v nijakom prípade neslavia predovšetkým veľké výstavné poslanca, lež poslanca všetkých, ktorí sú nejakým spôsobom povolani k svätosti a nejakým spôsobom k nej aj dospeli. A sem patria napokon všetci kresťania dobrej vôle, ktorí v konečnom dôsledku nehľadajú seba a svoje súkromné šťastie a spásu, lež službu Bohu a bližnému.

Môžeme však kresťanský skutočne sláviť človeka? Nemá kresťanská oslava na mysli vždy len samého Boha? Iste, a slávnosť Všetkých svätých netvorí výnimku. Predmetom oslavy je Božia milosť, charis, ktorá nadobúda charakter poslaní alebo chariziem, aby sa prejavila v ľuďoch.

Tu však už stojíme na prahu druhej, vyššie spomenutej otázky: **Dá sa v dnešnom dôkladne sekularizovanom svete ešte hovoriť o svätosti v rovnakom zmysle ako v časoch, ktoré mali mimoriadnu záľubu v sakrálnych predstavách a obrazoch?** Má ideál svätosti pre nás ešte príznačnosť, nemusí sa prinajmenej obraz svätosti dôkladne zmeniť, aby bol ešte prijateľný?

A ako potom by asi dnes mal vyzerat svätý? Je možné, že svätí dnes idú hlbšie do skrytosti ako kedysi. Súčasná cirkevná architektúra nechce vidieť nijaké obrazy, na svätých sa zabúda, ich sviatky sa zmätene odkladajú, ich spoločenstvo a sprostredkovanie ostáva nevyužitá. Ešte sa sice konajú svätorečenia, sotva sú však udalosťou s ďalekosiahlym ohlasom. A tak svätí odchádzajú do podzemia, prinajmenej na určitý čas. Na ich vlastnej úcte im vôbec nezáleží. Keby ľudia ich zmiznutím naozaj hlbšie milovali Boha a lepšie ho uctievali, želali by si práve toto. Ostáva otázne, či bez ich svetla jasnejšie vidíme Boha. Nemyslím. Budeme musieť znova postaviť ich

svetlo na mericu, aby sme sa nepotkýnali v našej vlastnej noci. Lebo vo svetle svätých, ktoré je Božím svetlom vo svete, vidíme svetlo. A práve po takejto úvahe sa dostávame aj k druhému novembrovému dňu.

Spomienka na zosnulých

Táto spomienka, ľudovo nazývaná **Dušičky**, nadväzuje na slávnosť Všetkých svätých. Spomienku zaviedol svätý opát Odilo z Cluny roku 998. Vplyvom clunijských mníchov sa táto spomienka v priebehu 11. storočia veľmi rozšírila. V Ríme ju prijali v 14. storočí. Apoštol svätý Pavol sa nám prihovára úžasným spôsobom. *Nechceme, bratia, aby ste nevedeli, ako je to zo zosnulými, aby ste sa nezarmucovali ako ostatní, čo nemajú nádej.* A tu niekde by sme sa mali zastaviť a zamyslieť nad otázkou. **Čo je vlastne náš život? Kde sa vzal? Ako vznikol? Aký je jeho zmysel? Kto rozhoduje o jeho počiatku? Kde má svoj koniec, ten opravdivý? Kto určuje jeho dĺžku?** To sú otázky, ktoré naozaj každému normálnemu človeku musia prebehnúť myslou, zvlášť keď stojí na cintoríne, keď stojí nad otvoreným hrobom niekoho zo svojich blízkych, známych či priateľov. Práve do týchto otázok silne zarezonuje slovo apoštola: *Nechceme, bratia, aby ste nevedeli, ako je to zo zosnulými, aby ste sa nezarmucovali ako ostatní, čo nemajú nádej.*

Je to mocné a sugestívne slovo. Napriek všetkej neschopnosti človeka odpovedať si na svoje otázky úplne a jasne, pri týchto slovách pociťuje akési povzbudenie a vyvedenie z tmy neistoty. Začína si plšie uvedomovať svoje obmedzenie, svoje možnosti a časové ohraničenie a napriek tomu neostáva v zúfalstve a neistote. Na pomoc mu prichádza sám Boh so svojim zjavením. Viera je mocný činiteľ, ktorý celkom iste nenastupuje tam, kde zlyhajú odpove-

de vedy, ale tam, kde viera túži po plnom poznaní zmyslu života. Viera, že Ježiš zomrel a vstal z mŕtvych. Viera, ktorá robí človeka schopným prijať, že Boh aj tých, čo zosnuli, skrze Ježiša privedie s ním. Toto mocné slovo vnutnuté Bohom ponúka človeku nielen odpoveď na jeho otázky, ktoré si nástojčivo kladie, ale aj vnútornú istotu apoštola Pavla, ktorý sa z najväčšieho odporcu Krista stal jedným z jeho najvýnikajúcejších obrancov a ohlasovateľov.

Pavol po svojej konverzii, veľmi zvláštnej, plnej možno až nepochopiteľných zvrátov, cibri sa v poznávaní Krista, v poznávaní Božieho zjavenia vo svetle Ježišového evanjelia a nadobúda presvedčivé poznanie, že Kristus je naplnením dejín ľudstva. V ňom náš život dostáva novú dimenziu, novú formu a nový zmysel. Ľudský život s Kristom je život radosti i napriek tomu, že bolesť sa nevzdáľuje ani zo života kresťana, tak ako sa koniec koncov nevzdialil ani zo života samého Krista. Jeho rozmer je však podstatne iný. Život bez Krista, takýto ľudský život má svoju prirodzenú dimenziu, svoj prirodzený spád a svoje prirodzené zakončenie. **Život s Kristom je založený na nádeji vo vzkriesenie z mŕtvych, nádeji, ktorá môže žiť naozaj iba skrze vieru.**

Nádej darovaná skrze vieru

Dôležitou súčasťou tejto viery a nádeje je láska, ktorá presvecuje celý život veriaceho človeka. Dáva mu odrazový mostík a determinuje jeho pozemský život. **Preto veriaci človek na cintoríne nekladie na hroby svojich blízkych iba sviece a kvety, ale aj svoju nádej a modlitbu. Preto sa usiluje darovať aj plnomocné odpustky tým, ktorých miloval na tomto svete a jeho láska prekonáva aj hranicu smrti.** Toto je tá cenná devíza veriaceho človeka, ktorý naozaj verí, že

v Kristovi nám zažiarila nádej na slávne vzkriesenie, a hoci nás zarmucuje neodvratný údel smrti, potešuje nás prísľub budúcej nesmrteľnosti. *Veď tým, čo veria v Pána, život sa neodníma iba mení;* Toto naplnilo istotou apoštola Pavla, že Ježiš Kristus sa podrobil smrti, jeden za všetkých, aby nik nezahynul, aby sme večne žili s ním, obetoval svoj život.

On totiž prináša svetu spásu, dáva ľuďom nový život a mŕtvych kriese pre večný život. V Kristovi si uvedomujeme, že z vôle Boha prichádzame na svet, v jeho rukách je náš život a z jeho rozhodnutia sa následkom hriechu musíme vrátiť do zeme, z ktorej sme boli vzati. Na jeho mocný pokyn všetci vykúpení jeho smrťou budeme vzkriesení, aby sme mali účasť na sláve jeho zmŕtvychvstania. A tá krátka veta nielen mňa, ale aj apoštola Pavla a v dejinách mnohých vedie cestou nádeje. Mať účasť na sláve zmŕtvychvstania Ježiša Krista znamená, že jestvuje večný život, že Kristus, ktorý potom, ako vstal z mŕtvych, viac už neumiera a smrť nad ním už nepanuje, teda žije a my chceme žiť večne s ním.

Preto náš vstup na cintorín nie je vstupom beznádejných a blúdiciach životom bez zmyslu, ale vstupom človeka majúceho perspektívu života, ktorú mu nemôže nik vziať. Preto sa cintoríny premieňajú na kvitnúce záhrady, lebo je to roľa, kde je zasiatá nádej a kde vzklíči nový život. Život plný milosti a večnej lásky. Preto je svätá a nábožná myšlienka modliť sa za mŕtvych, aby boli zbavení svojich hriechov. Preto chodíme na cintoríny s modlitbou v srdci. Modlíme sa v nádeji, že môžeme pomôcť zosnulým dosiahnuť trvalú blaženosť, a ak sú už v spoločensve Trojediného, potom on sám vie, komu bude naša modlitba darovaná. **D.D.**

Z rubriky Naša farská univerzita

JA TO CHCEM, JE TO DOBRÉ?

„Napadlo vás niekedy, skúsif si, aké to je byť mŕtvy?“ Táto myšlienka nedala spať jednému svojráznemu filozofovi, ktorý sa volal Nasredin. Jeho mudrovanie začula jeho manželka a povedala mu: „To je jednoduché: keď máš studené ruky, studené nohy, studený nos a ležiš, tak si mŕtvy.“ A Nasredin sa s tým zmieril. Raz v zime sa však pošmykol na ľade, zostal ležať a povedal si: „Nič sa mi nestalo, ale mám studené ruky, nohy, nos a ležím, a teda podľa mojej múdrej manželky som mŕtvy. A keď som mŕtvy, tak predsa nemôžem ísť domov! A ležal tam ďalej. V tom čase išli okolo štyria počestní. Dotkli sa jeho rúk, nôh a nosa. A keďže vyznávali rovnaký názor ako Nasredinova manželka, prehlásili chudáka Nasredina za mŕtveho. Preto sa ho podľa posledného skutku milosrdenstva rozhodli pochovať. Nasredin im ešte po ceste poradil ako sa dostanú na cintorín. Tam bol práve vykopaný hrob a štyria nosiči ho chceli doň zahrabať. Nasredin mal čo robiť, aby im utiekol.“ (M. Kašparu, *Z plášte a dalmatiky*, Cesta, 2006, Brno)

Myslím si, že každý vie, čo chce tento príbeh povedať, a každý z nás vidí, koľko je v ňom hlúposti. Keď si človek takéto niečo prečíta, berie to ako poučný, ale predsa len humorný príbeh. No keď sa s podobnou situáciou stretáva v realite života, rozmýšľa: Plakať, či sa smiať? Zúriť, či len tak ticho prejsť? Čo robiť?

Začínam mať pocit, že sa kňazi súčasnosti denne dostávajú do takejto a im podobným situáciám.

Spomínam si na jednu takú, keď som pred niekoľkými rokmi sedel v kancelárii istého farského úradu, do ktorého zavítal

rozradostnený „novopečený“ otecko. Na začiatku som radosť prežíval s ním, no postupne sa tá moja menila na smútok, skepsu, hnev a na záver totálny pocit bezmocnosti a odovzdanosti.

Postupne sme totiž prichádzali na jeden problém za druhým, plnýci z dnešného (možno to nazvať) „životného štýlu“ mladých. Rodičia neboli zosobašení. Na čo? A dnes je to ešte k tomu neekonomické. Fajn, hovorím si, dieťa nemôže za to, akí sú rodičia, tých si nevyberie. No ten istý, a možno i väčší problém nastal pri krstných rodičoch, ktorí sa však, a nielen podľa

mňa, ale podľa pastoračnej skúsenosti väčšiny kňazov už vybrať dajú. A tu nastal problém mojej nekonečnej drzosti. „Azda mi nejaký farár nebude rozkazovať, kto bude krstný môjmu dieťaťu a ešte otravovať s nejakým stretnutím, či poučením!“. Vraj stačí keď poviem, čo si majú priniesť a koniec.

Koniec, každý argument skončil. A tak hovorím: „Veď to nejaké vybavíme. Pozrite všetko sa dá. Dáte 10 000 korún a je to.“ Mladík v tej chvíli zozelenel a hovorí: „Veď samozrejme, že som počítal, že voľačo dáme. Ale toľko? Toľko za jeden krst?“ Ja mu hovorím: „Pozrite, ak by ste chceli odo mňa vyslúžiť sviatosť, tak to nestojí nič. No vy chcete polhodinové divadlo, a to stojí 10 000.“ Mladý muž zatvoril ústa a bez nadávok, spotený, odišiel z kancelárie.

Zdá sa, že nás začína ničieť pocit, že máme na všetko právo. Človek prichádza s jednou vetou „ja chcem“ a tu všetko končí. Čo chcem, to aj dostanem. Veď kňaz je služobník, a teda poskytuje služby a ešte na dôvažok je platený z mojich daní. A tak - ja chcem, a koniec.

Možno je dôležité prebrať sa ako Nasredin a uvedomiť si, že to, čo si myslí väčši-

na, ešte nemusí byť pravda. A ak ja niečo chcem, to ešte neznamená, že nemôže niečo chcieť i on. Možno je potrebné prehodnotiť svoj cieľ. Čo ním je? Boh, či slávnosť po krste, prijímaní, birmovke, či sobáši.

Nechcem tu podrývať dôležitosť, veľkosť, krásu, a hlavne milosť sviatosti, pre-

tože podľa mňa sú najlepšimi pomocníkmi na našej ceste životom. No pri tejto ceste nemožno zabudnúť na cieľ nášho putovania a ním nie je to, že CHCEM, aby sme moje dieťa či ja boli pokrstení, pobirmovaní či zosobášení, ale je ním Boh.

Či si azda niekto z nás myslí, že sa cez

klamstvo dostaneme rýchlejšie a bližšie k tomu, ktorý o sebe povedal: „Ja som pravda, ...“? Ku komu to potom vlastne putujeme? Otázkou nie je teda len „čo ja chcem?“ ale aj „je to dobré?“

Andrej Kalamen, kaplán

INSÍGNIE UMUČENIA

Záver cirkevného roka vždy patrí oslave Krista Kráľa. Čo nám môže povedať náš Kráľ, zbičovaný, korunovaný trnám, pribitý na kríž a potupený? Namiesto kráľovskej pocty výsmech, miesto kráľovských insígnii klince a koruna z trnia. Tento Kráľ nás volá, aby sme ho nasledovali. Môžeme si kľásť otázku: Oplatí sa nasledovať tohto Kráľa? Nie je to čisté bláznovstvo? Možno na prvý pohľad je to bláznovstvo, bláznovstvo kríža, z ktorého tak jasne na nás kričí svedectvo nášho Kráľa: *Až tak som vás miloval.*

Skúsme sa spoločne zamyslieť, ako môžeme kráčať za Kristom Kráľom. V kritických chvíľach nášho života hovoríme vždy veci, ktoré sú podstatné. Závety nebývajú nikdy naplnené frázami, posledné slová pred smrťou bývajú vari najdôležitejšie v živote.

Slová Ježiša Krista sú všetky dôležité. On nikdy nehovoril frázy a nikdy nehovoril zbytočne. Predsa však slová, ktoré povedal v najťažších chvíľach svojho pozemského života, nás akosi ešte väčšmi priťahujú, sú veľmi dôležité. Takýmto je i slovo, ktoré povedal pred Pilátom: *Ja som sa na to narodil a nato som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo o pravde* (Jn 18, 37).

Čo všetko sa už o pravde porozprávalo, kto všetko už za ňu horlil, kto všetko ju už bránil. No pravda je niekedy akoby pre každého iná. Preto sa aj Pilát pýta: *Čo je to pravda* (Jn 18, 38) : Naozaj, kto nám povie pravdu?

My kresťania sme presvedčení, že Ježiš Kristus. On je cesta, pravda i život. Členovia iných náboženstiev si myslia, že im ju povie zakladateľ ich náboženstva. Neveriaci si myslia, že ju hovorí nejaký filozof, kto-

rého uznávajú. Všetci majú pravdu a všetci hovoria možno niečo iné, protirečivé. Nakoniec to vo svete vyzerá tak ako v súdnej sieni, kde práve prebiehalo pojednávanie: Jedna strana vyrozprávala, ako to bolo, a sudca hovorí: máte pravdu. Potom to porozprávala druhá strana (presne opačne ako tvrdila prvá), ale sudca aj jej povedal: máte pravdu. Vtedy sa vraj ktosi z obecenstva prihlásil a poznával: nemôžu mať obaja pravdu, keď tvrdia opačné veci. A sudca mu povedal: aj vy máte pravdu.

Svet vyzerá ako táto súdna sieň. Všetci si myslia, že majú pravdu a všetci to tvrdia. Ako teda veriť nášmu Pánovi, že on ju naozaj má, že nás neklamal, keď povedal, že Otec nás miluje? Že on sám prišiel na svet ako dôkaz Otcovej lásky? Veď koľki dnes hovoria, ako nám chcú dobre, koľki nás presvedčujú, ako im na nás záleží? A až potom, keď sa obzrieme späť, neraz sa presvedčíme, ako komusi záležalo, ale na sebe samom, nie na nás.

Je jedna cesta ktorá vedie k istote. Hovorí nám o nej Ján Pavol II. v liste najmilšej mládeži: **Kríž na Golgote je dôkaz**, že pravdu má Kristus. Keby nás bol pekne učil, keby bol krásne hovoril a pravdy, ktoré by nám povedal, boli by najvznešenejšie, aké existujú, ale nebol by za nás zomrel, nebolo by možné veriť, že nás miloval. A keby nebol vstal z mŕtvych, nebolo by možné veriť mu, že sa oplatí nasledovať ho.

Iný dôkaz, ako tento nemáme. Preto veríme Kristovi Kráľovi, ktorý sa na to narodil a nato prišiel na svet, aby vydal svedectvo o pravde. **Oplatí sa mu veriť, iba jemu jedinému.** Prečo mu potom toľkí ešte neveria? Odpovedá nám on sám: *Každý, kto je z pravdy, počúva môj hlas* (Jn 18, 37). Keď ho ešte niektorí nepočujú, nie je to jeho chyba, ani chyba jeho hlasu. Je to chyba naša: ešte nie sme z pravdy... Ale aj my sme sa nato narodili, aby sme ju poznali a vydávali o nej svedectvo. **Spracoval Marián Bér**

MÁRIA A MARTA

Otec arcibiskup Stanislav Zvolenský v tomto Roku kňazov pokračuje v stretnutiach s veriacimi nad Božím slovom formou lectio divina. Októbrové stretnutie bolo venované stretnutiu Ježiša s Máriou a Martou.

Biblický novozákonný príbeh o návšteve Ježiša u Lazara a jeho sestier Márie a Marty (Lk 10, 38 - 40) je príbehom, ktorý sa odohráva v každom z nás. Je to vlastne príbeh človeka, ktorý na rozdiel od ostatného stvorenstva má okrem tela aj dušu. Je to večný problém boja medzi dobrom a zlom.

Nie žeby to, že sa Marta venovala obsluhu Pána, bolo zlom v pravom zmysle slova. Zlom bolo to, že pri tej starostlivosti o pohodu tela si nevsímala, čo Ježiš hovoril, a bola plná trpkosti a zlosti voči sestre Márii, ktorá sedela pri jeho nohách a len počúvala. Je to podobné, ako keď si pozveme návštevu, upraceme, navaríme, napečieme, ponúkame, nalievame, možno predvedieme aj náš nový televízor alebo poukážeme fotografie z dovolenky. Určite to nie je nesprávne a zlé. Zlé na tom je, že až keď

návšteva odíde, uvedomíme si, že sme sa zabudli opýtať, ako sa majú, ako žijú, či ich niečo netrápi, či niečo nepotrebujú, že sme sa vlastne o nich nič nedozvedeli. Naším deťom dávame všetko, čo potrebujú a dovolujeme im všetko, čo chcú, hoci, aj keď im dôverujeme, často sme vnútorne plní strachu či im tou benevolenciou nemôžeme aj ublížiť. No koľko rodičov vie, čo sa skutočne odohráva v duši ich dieťaťa? Čo ho trápi, čoho sa bojí, či pred nimi niečo neskrýva? Koľko manželov je zvedavých a pozná aj po rokoch túžby a srdce svojho partnera, nielen jeho zlozvyky a choroby? Tak ako Máriina sestra Marta bola nevsímavá k Slovu a priveľmi ustarostená z toho, aby bolo všetko tak, ako si to ona predstavuje, tak aj my sme často nevsímaví, hluchí a slepí k Božiemu Slovu aj k slovám

svojich blížnych. Tu by sa žiadalo odcitovať Prológ k evanjeliu podľa Jána. Verím, že si ho prečítate a uvedomíte si dôležitosť **dobrého** slova medzi ľuďmi.

Prečo nás viac láka to vonkajšie, materiálne, bulvárne, keď vieme, že tieto veci nás nedokážu nikdy uspokojiť. Ani keby sme boli najkrajší, najbohatší, najúspešnejší, naj... nikdy by sme nemali dosť. Práve naopak, tým viac by sme sa pachtili po ďalšom. V Katolíckych novinách č. 41 bol uverejnený názor Borisa Filana na médiá odvysielaný v rádiu Slovensko už pred rokom. Aspoň kúsok odcitujem: *„Raz príde doba, keď sa vynoríme z tohto sialenstva, ktoré nám teraz vzbĺklo v hlavách a budeme sa za seba strašne hanbiť. Budeme sa prepadať od hanby, keď si spomenieme, na čo sme sa pozerali, čo sme čítali a čo sme počúvali. Ako sme dovolili, aby nás pár šikovných zvrhlikov dostalo k novinám, časopisom a televíziám, ktoré sú žumpa plná zvratkov a výkalov. Nebudeme*

(Dokončenie na s. 7)

MLČAŤ ZNAMENÁ SÚHLASIŤ

Sú isté nevyliciteľné choroby, ktoré síce bezprostredne neohrozujú náš život, no vyžadujú, aby sme sa vyvarovali všetkého, čo je pre organizmus postihnutý touto chorobou nebezpečné. Niektoré z týchto chorôb spôsobila skutočnosť, že sa v spoločnosti „zahniezdil“ nezdravý spôsob života. To, čo je pre naše zdravie škodlivé, nezávisí od nášho rozhodnutia ani od toho, či to väčšina rešpektuje, alebo nie.

Čo ohrozuje duchovné zdravie človeka

Podobne ako naše zdravie, je trvale ohrozená aj naša ľudská prirodzenosť. Bez ohľadu na to, či to uznávame alebo nie, je a ostáva náchylná na zlé, preto sa musíme vystríhať všetkého, čo by mohlo naše duchovné zdravie ohrozovať – napísal v úvodnom článku v Světle (42 2009) jeho autor IŠ, z myšlienok ktorého budeme v tomto príspevku aj ďalej čerpať.

Je len samozrejme, že to, čo v tomto zmysle platí pre jednotlivca, môžeme smelo aplikovať aj na našu spoločnosť. Nikto z nás nepochybuje o tom, že prostredie v ktorom sa pohybuje a žijeme, je postihnuté chorobou, prejavujúcou sa nadradovaním zla nad duchovnými potrebami jednotlivca i spoločnosti, neposlušnosťou človeka voči Bohu a Božím zákonom, ako dôsledku dedičného hriechu. Dnes človek, nielen neveriaci, slovo a skutočnosť hriechu odmieta a nechce o ňom ani počuť, no čo je horšie a nepochopiteľné, vedomie hriechu sa vytráca aj z mysle veriacich. Nič nie je sväté. Hriech, ktorý najviac ohrozuje už aj našu spoločnosť, má svoj základ vo využívaní žiadostivosti tela a žiadostivosti očí. Na tomto základe je cieľavedome postavená aj stratégia a prax súčasných masmédií a reklamy. Podľa nich nič nie je hriechom, ani chamtivosť, ani túžba vlastniť čo najviac, závisť, nenávisť škandalizovanie ľudí, rozbíjanie manželstiev vynášaním na povrch udalostí, či už fiktívnych alebo skutočných z rodinného či súkromného života jednotlivca a samozrejme nijaké zábrany v oblasti intímnej morálky, nedostatočná ochrana nenarodeného života, nepriame, no dobre čitateľné poukazovanie na odčerpávanie finančných prostriedkov pre starých, a tým poukazovanie na ich nepotrebnosť...

V dôsledku takejto stratégie sa všetko, čo bolo posvätné a nedotknuteľné, všetko, čomu sa mal človek vyhýbať, stáva samozrejmom súčasťou každodenného života. Dôsledky sú ďalekosiahle nielen pre jednotlivca, ale aj pre spoločnosť a prejavujú sa aj vo vymieraní spoločnosti, ktorá sa vydala na túto cestu.

Je aj Slovensko ohrozené?

Keď sme spomenuli nebezpečenstvá, ktoré ohrozujú dnešný svet a moderného človeka, pýtame sa, či sa to vzťahuje aj na naše ešte stále kresťanské Slovensko. Vychádzame zo súčasných štatistických údajov o našej demografickej situácii:

Zvyšuje sa vek pri uzatváraní „prvého“ manželstva (nehovoriac o spoluzití na skúšku, ktoré sa stalo módou aj u mnohých veriacich), odsúva sa narodenie prvého dieťaťa, priemerný počet detí je nielen na historicky najnižších hodnotách, ale aj

na alarmujúcich hodnotách v porovnaní so štátmi EÚ. Počet všetkých narodených detí mimo manželstva v r. 2000 bol 18 %, v r. 2007 to bolo už 29 %, čo predstavuje nárast o 11 % v priebehu siedmich rokov. Počet rozvodov sa v týchto rokoch zvýšil z 9 237 na 12 174. Na sto uzavretých manželstiev takto pripadá 36 rozvodov. Problémom ostáva počet umelých potratov. Podľa kampane Právo na život v januári 2007 bolo vykonaných až 1 353 potratov. V r. 2007 pripadol jeden umelý potrat na štyri narodené deti (počet potratov je alarmujúci: 13 424 na 54 631 pôrodov, hoci je to oproti r. 2000 pokles o 27 %).

Tieto údaje nás nemajú znechutiť, ich publikovaním chceme len poukázať na to, čo aj na ešte kresťanskom Slovensku spôsobuje ošial' neobmedzenej a bezhraničnej slobody tak propagovanej súčasnou spoločnosťou. Chceme poukázať na to, že nie všetko, čo sa k nám dostalo po rokoch náboženskej neslobody, je dobré a je vhodné pre veriaceho katolíka. Chceme doslova poprosiť našich veriacich rodičov, starých rodičov, aby neúnavné vysvetľovali svojim deťom, že bezbrehá sloboda nie je ten najlepší štýl života, že žijeme v spoločnosti, ktorá je v základnom rozpore s evanjeliom, pretože vo svojej podstate odporuje pravde a láske. Že žijeme v spoločnosti, ktorá nebuduje na silných stránkach ľudskej osobnosti, ale na jednej z jej najväčších slabostí. Že ľudská žiadostivosť vybičovaná masmédiami, prebúdzaná a vystavovaná na obdiv sa prejavila ako neodolateľná a vie človeka dohnáť až do absurdít. Že nie je založená na dobre, ale na pýche a ziskuchtivosti, preto nemôže človeku priniesť ozajstnú slobodu a spokojnosť.

Evanjelium nie je utópia

Evanjelium nikdy nebolo a nebude utópiou. Kto ho číta bez predsudkov, musí priznať, že Boh má o našom živote úplne iné predstavy a že sú to predstavy najlepšíšieho a najmúdrejšieho Otca, ktorý nás nekonečne miluje a chce pre nás len dobro. Aby však naše deti a mladá pochopili tieto súvislosti, je potrebné, aby boli vzdelaní v náboženstve, čo predpokladá nielen navštevovanie hodín náboženskej výchovy, ale aj, a predovšetkým, vedenie k duchovnému životu v rodine, neúnavné poukazovanie na ozajstné hodnoty života a v neposlednom rade spoločnú modlitbu.

Prví kresťania verili, že hodnoty, ktoré ponúka Ježiš, platia pre všetkých veriacich kresťanov. Dnes je situácia iná. Skôr sa podobáme mladíkovi z evanjelia, ktorý sa najprv ponáhal za Ježišom, no neskôr, keď sa mal vzdať všetkého, čo by ho mohlo odvážať od Ježiša, smutný odišiel. Aby sme dokázali vytrvať, potrebujeme teda nielen to, čo je základom kresťanského uvedomenia, teda poznanie a rozlišovanie ozajst-

ných hodnôt, ale aj spoločné zážitky a skúsenosti z toho, aký krásny, hodnotný a radostný je život podľa evanjelia. Čerpajme nielen zo životopisov svätých, ale aj zo svedectiev našich súčasníkov, ktoré nenájdeme v bulvárnych „plátkoch“, ale v mnohých našich katolíckych časopisoch a knihách čerpajúcich zo súčasnosti. Zúčastňujme sa spoločných podujatí našej farnosti, stretajme sa v spoločenstvách. Žíme s Kristom v dennom živote.

Svätý Otec upozorňuje

V čase, keď si Európa spomínala na „pád Berlínskeho múru“, pripomenul Svätý Otec Benedikt XVI. v príhovore vedúcejmu delegácii Komisie Európskych spoločenských pri Svätej Stolicy Yvesovi Gazzovi na osobnej audiencii, že **hodnoty kresťanského dedičstva sú ovocím dlhého a ťažkého obdobia, v ktorom, a to nemôže nikto poprieť, zohralo kresťanstvo významnú úlohu a Cirkev chce dať najavo, že aj základ európskych hodnôt pochádza predovšetkým z kresťanského dedičstva, a Európa z nich čerpá aj dnes životnú silu.**

Nesmierne intelektuálne zdroje, ako aj kultúrne a ekonomické, na tomto kontinente budú prinášať ovocie vtedy, ak budú zárodnené nadprirodzenou víziou ľudskej osoby, ktorá v sebe zahŕňa najväčší poklad európskeho dedičstva. Práve táto tradícia umožňuje Európe byť schopnou čeliť výzvam zjtrajška a odpovedať na nádeje národov. Ide najmä o hľadanie správnej rovnováhy medzi ekonomickou úspešnosťou a sociálnymi potrebami, ochranou prostredia a najmä neodmysliteľnou a nevyhnutnou podporou ľudského života od počatia až po prirodzenú smrť a rodiny založenej na manželstve medzi ženou a mužom, povedal Svätý Otec.

Prípravila X. Duchoňová

Blumentálci vo Svätej zemi

V dňoch 23. – 30. septembra sme sa my, veriaci našej farnosti zúčastnili na púti do Svätej zeme. Počas ôsmich dní putovania sa o nás po duchovnej stránke starali duchovní otcovia Martin Jarábek a vdp. Marián Bér, náš bývalý kaplán, ktorí sa o nás starali po duchovnej stránke, slúžili sväté omše a sprievádzali nás po biblických miestach.

Vysoko fundovaný, ľudskostvoň priesknutý sprievodcovský výklad vdp. Miroslava Labača, ktorý študoval aj vo Svätej zemi, nás sprievádzal po všetkých dôležitých miestach Ježišovho života. Spolu s nami putovali aj ďalší slovenskí pútnici, s ktorými sme mali spoločné ubytovanie a spolu sme slávili sväté omše. Týchto pútnikov viedol vdp. dekan Jozef Jančovič.

Prehliadka Betlehema, Nazareta, Kány Galilejskej, výstup na Horu Tábor, Qumranu, Masadu, Getsemanskej záhrady, Múru nárekov a ďalších miest Ježišovho pôsobenia, nás naplnili duchovnými zážitkami na celý život. Zažiť takúto púť do Svätej zeme je snom každého kresťana a nám sa tento sen splnil aj vďaka našej farníčke pani Virole Tóthovej, ktorá mala na starosti organizačnú stránku púte.

My, čo sme túto púť absolvovali, ďakujeme Pánu Bohu, že naše nohy mohli kráčať zemou, ktorou kráčal náš Pán Ježiš Kristus.

Daniela Konečná

ROZHOVOR PO DESIATICH ROKOCH

• **Nechce sa mi veriť, že je to už toľko rokov, čo ste odišli z Blumentálu. Kde a ako ste strávili tie roky, dôstojný pán?**

- Je to už desať rokov, a ani mne to nie je také jednoduché uveriť. Prebehli veľmi rýchlo a najviac si ich uvedomujem, keď zisťujem, že sa mladý vek vytratil. Z Blumentálu som prešiel do Suchej nad Parnou, dediny blízko Trnavy. A roky tam veľmi rýchlo preleteli.

• **Aké to bolo prejsť z Bratislavy do Suchej - z „veľkomesta“ na dedinu. Je rozdiel, medzi pastoráciou v meste a na vidieku? Možno porovnať vieru ľudí vo veľkom meste s vierou vidieckeho Božieho ľudu?**

- Dávate mi ťažké otázky. Prejsť z veľkomesta na vidiek bolo aj zvláštne, ale aj celkom pekné. V prvom rade som si bol vedomý, že tu budem žiť, že všetky starosti sú na mne. Fara bola v dosť zlom stave, tak som cítil potrebu urobiť si aspoň jednu izbu. Asi po troch týždňoch samostatnej námahy sa prišli pozrieť ľudia z firiálky a spýtali sa, čo to vlastne robím, „zakázali mi pracovať“ s tým, že na druhý deň prídu sami. Dodržali sľub - boli štyria a zostali na fare pracovať (denne asi osem hodín) plných šesť mesiacov. To bola moja prvá skúsenosť aj s duchovnosťou - tí ľudia sa vedeli pridať, keď sa niečo robilo. Menej vedeli hovoriť o svojej viere, dokonca ju možno menej ideálne vedeli navonok žiť. A podobná skúsenosť sa opakovala mnohokrát. Neboli nastúpení pri dverách fary, že by čakali, čo treba, ale postupne sa našli. Až sa nakoniec vytvorili veľmi silné putá.

• **Keď ste prišli do Bratislavy, trvalo to chvíľu, kým Vás veriaci prijali „za svojho“. Ako to bolo v Suchej.**

- V Suchej bol veľmi dlho kňaz, ktorého mali veľmi radi. Mal doktorát z teológie v Ríme, v Ríme bol spoliakom Jána Pavla II., bol to jazykovo zdatný človek, rozhladený, autor knihy, ale aj veľmi skromný. Ľudia o ňom hovorili: „Nevedel kázať, nevedel učiť náboženstvo, ale mal nás veľmi rád!“ A skutočne po dnešný deň (dvadsaťšesť rokov od jeho smrti) má takmer neprestajne na hrobe zapálenú sviečku či kyticu kvetov. On sám sa pred jedným mladým kolegom vyjadril: „Vieš, tak mi robia zle, ale tak ich mám rád!“ Keď mi bolo ťažko, neraz som sa vracal k tomuto jeho výroku a v duchu som sa ho pýtal, ako a za čo ich mať rád? A snažil som sa hľadať, prípadne aspoň veriť, že ten dôvod musí existovať. To mi dosť pomohlo - snažil som sa mať týchto ľudí rád. Či pomáhali, či nie, či chodili do kostola, či nie, či mi bolo ťažko... Uvedomoval som si, že farnosť, to sú aj zvláštni ľudia, aj tí, ktorí sa pridávajú, len keď sa pracuje, aj tí, ktorí veľa

Druhým kňazom, ktorý sa v rámci duchovnej obnovy v Roku kňazov po čase aspoň na jeden večer vracia do Blumentálu, je vdp. Peter Cibira, dekan v Seredi. Mnohí Blumentálci si ho pamätajú, hoci je priam neuveriteľné, že prešlo už desať rokov odvtedy, ako bol kaplánom v našej farnosti.

toho nevedia, aj tí, ktorí nemajú dôvod na priateľstvo... To všetko boli moji ľudia! A podobne to bolo aj v kostole. Možno tri roky som nemal nijakú spätnú väzbu - či to, čo hovorím, je aspoň trochu k ich životom. Až po rokoch prišlo to, že som mohol mať istotu, že niečo robím a hovorím aj pre nich. Takže v porovnaní s Blumentálom to trvalo možno ešte dlhšie.

• **A aké to bolo stať sa z kaplána správcom farnosti a prevziať zodpovednosť za farnosť?**

- Bol som mladý - teda aj plný sily, aj naivný. Napríklad vo firiálke už niekoľko rokov zbierali na nový kostol, chceli ho stavať. Ale za tie roky bola už aj silná skupina ľudí, ktorí neverili, že sa niekto do toho pusti. Ja som si myslel (aj keď sa mi nikdy nežiadalo stavať), že to dokážeme svojpomocne. Dokázali sme naozaj veľa vecí, ale dnes by som bol oveľa opatrnejší. No možno práve vďaka istej dávke naivity sa podarilo veľa.

Zodpovednosť za farnosť som z veľkej časti niesol tak, že ak niet niekoho, kto by niečo urobil, urobím to sám. Aj keby som mal len sám prikladať denne slamku k s slamke, aj keby som sa úplne zničil, niečo sa musí podariť. A aj tu som si opakoval, že základ je, mať tých ľudí rád, pochopiť ich, uvedomovať si, že nie sú zlí, možno len v niečom inak rozumejú, v niečom vychádzajú z iných predpokladov ako ja... Bola to skoro denná meditácia - ako porozumieť, ako mať rád a z toho čo sa dá, potom tvoriť.

• **Viem, že ste vyvíjali aj aktivity priamo nesúvisiace s prácou kňaza? Čo Vás viedlo k tomu, angažovať sa v oblasti ochrany prírody?**

- Odpoveď by bola jednoduchá - život. Bola to tak trochu aj náhoda, za ktorú som vďačný. Celkom prirodzene však ochrana prírody patrí ku kresťanskej agende. Vytvárať priestor, ktorý je požehnaním, veď to sú biblické veci. Potešilo ma, keď som sa dozvedel, že dnes nie je trendom nejaká naivná a „bezohľadná“ ochrana prírody. Odborníci sa dnes viac prikláňajú k celkovejšiemu chápaniu problematiky. Zjednodušene povedané: vedia, že ak ľudia mrznú, nie je takmer možné zabrániť im, aby kľúčovali stromy na kúrenie. Ak sú hladní, tak im bude jedno, akú fabriku im vybudujú v susedstve. Teda do hry vstupujú aj sociálne faktory a faktory kultúry. A tu som cítil, že je to styčná rovina s teológom.

• **Ale pracovali ste aj so seniormi v Trnave. Cítili ste sa v Suchej málo využitý po rokoch naplnených množstvom práce v Blumentáli?**

- Opäť niečo, čo priniesol život. Sám

som sa do toho nehrnul, predstavili mi to ako niečo potrebné (čo som uznal) a že nemajú na to iného. Tak som to prijal. Ale opäť aj niečo, čo je (má byť) súčasťou pastorácie. A najmä v prvých rokoch mi to dodávalo výraznú spätnú väzbu, pretože išlo o stretnutie päťdesiatich až sto ľudí, stretnutie neformálne, spojené s diskusiou. A to mi vyhovovalo, aj keď ma to stálo drahocenný čas. Podobne som bral v prvých rokoch aj pastoráciu vo väznici. Opäť to bolo aj so spätnou väzbou, a napriek tomu, že ma to výrazne vysilovalo, dávalo mi to aj nové impulzy.

• **A do tretice, aké je to stať sa dekanom a prijať zodpovednosť za celý dekanát?**

- Našťastie je tento dekanát dosť malý - desať farností vrátane tejto. Ešte stále nemôžem presne posúdiť, čo všetko to bude znamenať, je to ešte krátky čas. Uvedomujem si len to, že je to post o službe, nie o zásluhách. Roky na dedine prinášajú aj pocit, že som niečo urobil. Ale pri preložení som si uvedomil, že idem nanovo - medzi ľudí, ktorí nič o mne nevedia a budú vedieť len to, čo zažijú so mnou. Idem z prostredia, kde azda už aj trochu rozumeli, čo im chcem povedať, do prostredia, kde budem nanovo hľadať reč. Idem ako človek, ktorý už nie je taký mladý ani zdravý, ani silný, ani rýchly... Idem z prostredia, ktoré bolo súčasťou môjho života, do prostredia, kde život pulzoval a pulzuje, kde ja budem tým novým prvkom. A tak sa usilujem vnímať a načúvať. Zatiaľ nič viac neviem.

• **Utkvelo mi v pamäti, že keď ste prišli do našej farnosti, v úvodnom rozhovore pre Blumentál ste povedali, že predovšetkým chcete mať ľudí rád. Ostalo vo Vašom srdci aj po rokoch trochu miesta pre Blumentálcov?**

- Roky utiekli neuveriteľne rýchlo. Ešte teraz si pripomínam ľudí, ktorých by som aj rád navštívil, ešte teraz si vyčítam, že niektoré mená sa mi stratili. Viem, že Blumentál je teraz iný, ako som ho zažíval ja, ale bol a je súčasťou môjho života. A tým myslím predovšetkým na ľudí. Aj sa chcem ospravedlniť všetkým, ktorí by mohli mať pocit, že som sa stratil. Nie je to preto, že by neboli v mojej myšli a srdci. Ja som len nebol naučený zdvihnúť telefón „len tak“ a asi som na to ani nemal veľa času (hoci to znie ako výhovorka). Teda: mal som ľudí v Blumentáli rád a zostalo mi v srdci miesto aj pre nich, hoci to neviem dať správne najavo.

• **Na čo si najviac a najradšej spomínate, a naopak, čo by ste najradšej vymazali zo svojej pamäte za roky strávené medzi nami?**

- Spomenúť by som si chcel na oveľa viac, ako sa mi to darí. A zabudnúť ne-

chcem na nič – veď je to súčasť môjho života. Dokonca sa desím ďalšieho zabúdania.

• **Čo odkážete tým, čo na Vás stále aj po rokoch spomínajú, no aj tým, ktorí medzi tým prišli do nášho farského spoločenstva? Čo odkážete Blumentálcom?**

– Opäť to bude znieť ako fráza, ktorú počúvate často. Ale stále ste jedna z najväčších farností a jedna z najšpecifickejších farností Slovenska. Teda ste v istom zmysle aj laboratóriom toho, čo sa dá v mestských podmienkach urobiť. Dosiiaľ „Blumentál“ znelo hrdo. A to práve tou skúsenosťou, že z neštandardnej farnosti sa dá urobiť domov. Prajem vám, aby to tak bolo i ďalej. Voľakedy (za totalít) ľudia často hovorili, že si kostol vyberajú podľa kazateľa. Také príklady spomínali aj mnohí Blumentálci. Teraz, zdá sa, sa situácia mení – už nejde ani tak o kazateľov (to by vaši terajší kňazi nemali čítať, radšej nech sa snažia byť dobrými kazateľmi), ale zdá sa, že viac ide o spoločenstvo. Ak by sa podarilo v rámci veľkého mesta, veľkého kostola a veľkej farnosti vytvoriť spoločenstvo, ktoré vyžaruje niečo ozdravujúce, oživujúce, pekné, tak to bude tá najlepšia devíza. Devíza pre vás v Blumentáli, ale aj pre mnohých nás, ktorí Blumentál pozorujeme a čakáme od neho inšpirujúce návody.

Vďaka za rozhovor, za milé slová nám Blumentálcom, vďaka za odkaz ič posolstvo. To všetko by nás malo zaväzovať aj k tomu, aby sa to, čo ste do nás vkladali počas svojho pôsobenia medzi nami, neustratilo.

Xénia Duchoňová

(Dokončenie zo s. 4)

schopní vysvetliť našim deťom a vnukom, ako sme to dopustili. Budeme sa snažiť nemyslieť na to, akých blbcov a hlupane sme to považovali za celebrity. Ale my sme spolupáchatelia tohto hnusu, nie iba tí, čo to píšú, vydávajú a vysielajú. My s nimi ochotne kolaborujeme tým, že to pozeráme, počúvame čítame a kupujeme.“ Kto si to v tej záplave iných slov všimol? Nikto. A koho to urazilo? Asi nikoho, lebo to šialenstvo naďalej pokračuje a rastie tak, ako honba za majetkom a pochýbnou slávou. Snaživosť a úspešnosť sú pekné cnosti, ale len pokiaľ nie sú na úkor iného, pokiaľ iného neponižujú.

Vedome nechceme robiť zlo, ale búrime sa proti dobru, proti napomenutiam, že nejdeme správnou cestou, lebo sa riadime svojím vlastným rozumom. Búrime sa proti Božím prikázaniám, ktorými by sme si to dobro zabezpečili. A nielen tu na zemi. Sv. Augustín si už v štvrtom storočí uvedomoval tento rozpor v duši človeka, keď napísal: „Kto ma stvoril? Či nie môj Boh, ktorý nielenže je dobrý, ale je dobrota sama? Odkiaľ je to teda, že chceme zlo a nemám rád dobro, preto si zasluhujem trest? Kto teda vložil a zasadil do mňa semeno horkosti, keď som celý stvorený najsladším Bohom?“ Známa je aj polemika študenta Alberta Einsteina so svojim profesorom, ktorý tvrdil, že keď existuje zlo, musel ho stvoriť Boh, čím je spochybnená jeho absolútna dobrota. Študent po uvedení presvedčivých dôkazov uzavrel spor takto: „Zlo neexistuje, zlo je len neprítomnosť dobra, teda Boha. Zlo je výsledok neprítomnosti Božej lásky v srdci človeka. Zlo prichádza tak, ako keď

prichádza tma, alebo chlad, teda v neprítomnosti svetla, tepla a lásky.“ Mali by sme mať preto srdcia vždy plné lásky, aby sa tam už nič iné nezmesťilo. **Táňa Hrašková**

Farská knižnica informuje

Dejiny – dejiny, aké dôležité ste!

Slovenská historická veda je veľkým dlžníkom národa a pravdy. Nielen stredoveká história, ale aj história 19. a 20. storočia je skresľovaná a písaná skôr z pohľadu iných národov ako vlastného, a to čiastočne pretrváva aj v súčasnosti.

Preto som s radosťou privítal nasledujúce knihy a odporúčam ich všetkým, ktorí chcú poznať naše dejiny.

Svätý Otec Pavol VI. ešte v roku 1969 adresoval Slovákom slová, ktoré sú aktuálnejšie ešte dnes: *Nech je pre nás posvätným záväzkom a naďalej si pripomínať starostlivo vznešené činy vlastného národa a s pozornosťou oživovať význačné udalosti zaznačené v dejinách. Veď každá ustanovená udržiava vlastnú životnú silu v tej miere, v akej dbá o svoj pôvod a v akej zachováva posvätné dedičstvo otcov. Keď ním pohŕda, zakrpatie a oslabne.*

A dnes po štyridsiatich rokoch po predvidavých slovách Pavla VI.? V siedmom tohtoročnom čísle nášho Blumentálu vdp. Dian v článku: *Som tu, kresťan dvadsiateho prvého storočia* veľmi presne zhodnotil našu spoločnosť. Strácame svoje náboženské povedomie a následne oslabujeme i to národné. Násilné presadzovanie bezbrehého liberalizmu nás núti pripomínať si osobnosti našej histórie a venovať sa ich odkazu. Inak strácame identitu jednotlivca i celého národa. V tejto súvislosti chcem Blumentálcov a všetkých, ktorým leží na srdci história, predovšetkým tá, počas ktorej sa kladli základy národa a kresťanskej identity, upozorniť na tri publikácie, ktoré si možno požičať vo farskej knižnici. Sú to:

Lubomír Bosák a Patrik Kyška: Svätý Gorazd – učený muž našej zeme. Je to prvá najkomplexnejšia monografia o svätom Gorazdovi. V publikácii je zdokumentovaný súčasný stav bádania o osobnosti svätého Gorazda. Podáva prehľad, charakteristiku a kritické vyhodnotenie dostupných historických prameňov. Dotýka sa problematiky Gorazdovho episkopátu. Predstavuje ho v umení, v gorazdovskom kultúre a v tradícii.

Monografia Svätý Bystrík od autora Bystríka Bugana podáva súčasný stav a bádanie o osobnosti svätého Bystríka, nitrianskeho biskupa z jedenásteho storočia z rozličných uhlov pohľadu, a zároveň čo najpresnejšie načrtáva výklad jeho životného osudu.

Josef Kúttník Šmálov (1912 – 1982) sa spočiatku venoval literárnej kritike, no po Druhej svetovej vojne ho totalitný režim donútil orientovať sa na minulosť. Vo svojich štúdiách odhaľoval a obraňoval domáce kresťanské tradície. Venoval sa ohniskám domácej kultúry, zakladateľmi ktorej boli rehole, predovšetkým benediktíni. V jeho

knihy *Kresťanský stredovek Slovenska* je veľa zaujímavostí prakticky z celého Slovenska.

Knihy vydalo nakladateľstvo LÚČ v edícii *Libru historiae Slovacie*. Chcem upozorniť prípadných čitateľov, že to nie sú romány, kde vystupujú rozliční hrdinovia a zradcovia, šťastné a nešťastné lásky, kde rínia zbrane a tečú potoky krvi. Sú to vedecké diela, ktorým treba venovať čas, ktoré sa nedajú prečítať za deň. Odmenou je však získanie vedomostí o obrovskom prínose našich predkov aj po páde Veľkomoravskej ríše pri udržaní a rozširovaní kresťanstva a kresťanskej kultúry nielen na našom území.

Obdivuhodnú prácu dokázali autori týchto kníh, v ktorých sa pokúsili z tisícročného zabudnutia vzkriesiť výnimočné postavy Katolíckej cirkvi a našej kultúry z 9. – 11. storočia. **J. Krta**

Ešte raz poďakovanie za púť

Na sviatok mena našej Matky, Panny Márie, zorganizovala blumentálska charita púť na Svätý Hostýn. Naš sprezdávajúci kňaz d. p. Martin Jarábek tam v bazilike Nanebovzatia celeburoval svätú omšu pre všetkých pútnikov, aj tých, čo prišli z okolitých moravských farností. V púťavej homílii upriamil pozornosť na našu spoločnú Matku – ochrankyňu, orodovničku a Víťaznú Pannu Máriu, ku ktorej sa všetci z láskou a dôverou utiekame.

Svätý Hostýn je od nepamätí pútnickým miestom s najvyššie položenou sakrálnou stavbou (718 m n. m.) na Morave. Na druhom vrchole hory je rozhľadňa v výške 735 m n. m. Hostýnska hora nás prekvapila hustou hmlou, no po výstupe po niekoľkých schodoch nás ožiariť v zlatistom pozadí obraz Víťaznej Panny Márie s Ježiškom v náručí, ako ho popísala iná naša pútnička v minulom čísle.

Pri vstupe do chrámu nás upútal pamätný kríž z cédrového dreva, na ktorom je telo Pána zhotovené z jedného kusa dreva, no najmä obraz Panny Márie Ochrankyne po ľavej strane hlavného oltára. Pod ním je pamätná tabuľa pripomínajúca korunovačnú slávnosť z 15. 8. 1912, kedy milostivú sochu Panny Márie s Ježiškom nad hlavným oltárom korunovali vzácnymi zlatými korunami vykladanými drahokamami, ktoré r. 1912 požehnal sám vtedajší pápež Pius X.

Na svätú horu v duchu zavítal aj Svätý Otec Benedikt XVI. pri nedávnej návšteve Brna, keď vyslovil želanie, aby Panna Mária Ochrankyňa udržiavala v nás všetkých bdelú vieru.

Napokon spomeniem ešte významné pamiatky na Svätom Hostýne: Sarkandrova kaplnka, ktorá bola v čase našej návštevy zatvorená. V pokore sme si kľakli pred sochou Plačúcej Matky v bočnej časti kaplnky vedľa chrámu. Priestor pre chrámom ozdobia vysoké sochy sv. Cyrila a Metoda, na začiatku starej krížovej cesty je socha sv. Anny s Pannou Máriou a nad vodnou kaplnkou je bronzová plastika Božského Srdca. Skvostom celého hostýnskeho komplexu je mozaiková krížová cesta slovenského architekta Dušana Jurkoviča. Horský cintorín je jeden z najkrajších horských cintorínov. Tam našli odpočinok predovšetkým jezuitskí kňazi, ktorí sa zaslúžili o rozkvet tohto pútnického miesta.

Pútnička Anna

ÚRADNÉ HODINY NA FARSKOM ÚRADE

doobeda Po – Pi: 9,00 – 11,00 h; poobede Po – Pi: 14,30 – 16,30 h;
telefón: 55 56 23 19 (fax), 55 41 02 33, 0904 555 566;
kostol: 55 57 11 78.

SVÄTÉ OMŠE

• **nedela a sviatky:** 6,00; 7,30; 9,00; 10,30; 12,00 (ak sviatok pripadá na sobotu, sv. omša o 12,00 h nie je); 16,30; 18,00 (mad.); 19,00 h; • **pracovný deň:** 5,45 (5 min. pred sv. omšou možnosť pristúpiť k sv. prijímaniu); 6,30; po-pia 16,30; 18,00 h (počas júla a augusta nebýva), v sobotu popoludní len o 18,00 h; • **sviatok v pracovný deň:** 5,45; 6,30; 10,30; 16,30; 18,00; 19,00 h alebo podľa oznamov. V deň pracovného pokoja, ktorý nie je cirkevne prikázaný sviatok (napr. sv. Cyrila a Metoda a Sedembolestnej Panny Márie): 6,00; 7,30; 10,30, popoludní o 16,30 a 18,00 h – všetko slovenské).

VYSLUHOVANIE SVIATOSTI ZMIERENIA

• **vo všedné dni** ráno a večer počas sv. omši (vždy aspoň v jednej spovednici, podľa toho, ako nám to dovoľujú iné pastoračné povinnosti), a to ráno od 6,20 h približne do 8,00 h (podľa potreby aj dlhšie); večer od 16,30 h približne do 19,00 h (podľa potreby aj dlhšie); • **vo štvrtok pred prvým piatom** a v **prvý piatok** už od 15,00 h; • **v nedelu**, kedy každého kresťana katolíka zaväzuje povinnosť zúčastniť sa na celej sv. omši, spovedáme **len v čase medzi dopoludňajšími sv. omšami**.

FATIMSKÁ SOBOTA

7. 11. po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h, teda asi o 7,15 h, kedy sa chceme stretnúť pri modlitbe sv. ruženca.

VEČERADLO S PANNOU MÁRIOU

v sobotu 21. 11. ráno po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h.

ADORÁCIA

v stredu ráno po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h, teda o 7,15 h; vo štvrtok po sv. omši, ktorá sa začína o 16,30 h, teda od 17,15 do 18,00 h. Saleziáni (Miletičova): vo štvrtok po večernej sv. omši.

KATECHÉZA

• **rodičov, ktorí žiadajú krst svojho dieťaťa**, každú stredu o 17,00 h. Účasť obidvoch rodičov je potrebná. Očakávame aj krstných rodičov. Nahlásiť krst dieťaťa a vyplniť krstný listok možno v ktorýkoľvek deň v úradných hodinách v kancelárii farského úradu. Potrebným dokladom je rodný list dieťaťa. • **pred prijatím sviatosti manželstva** sa začína vždy v prvý pondelok mesiaca. Snúbenci sa stretnú **dva-krát s kňazom, raz s psychológom** a potom s **lektorom prirodzeného plánovania rodičovstva**. Každé stretnutie sa začína vždy v pondelok o 17,00 h na farskom úrade. Treba sa hlásiť aspoň **tri mesiace pred plánovaným termínom sobáša**. • **príprava birmovancov** prebieha v skupinových stretnutiach pondelky, utorky a štvrtky na fare.

KNÍŽNICA SVÄTEJ KATARÍNY - BLUMENTÁL

v utorok od 15,30 do 17,00 h a vo štvrtok od 16,00 do 18,00 h a v stredu ráno od 8,30 do 10,30 h.

PORADŇA

- **pre prirodzené plánovanie rodičovstva** (Billingsova): St 17,00 – 19,00 h; potrebné je objednať sa na tel. č. 02/45 94 39 30;
- **sociálna:** Po 9,00 – 11,00 h;
- **právna:** 1. a 3. štvrtok 9,00 – 11,00 h;
- **psychologická poradňa:** vždy v utorok o 19,00 h.

ŽENY ŽENÁM

sa stretávajú vo štvrtok od 14,00 do 16,00 h v miestnosti pre návštevy a katechézu.

ÚMYSEL APOŠTOLÁTU MODLITBY NA NOVEMBER

Všeobecný úmysel požehnaný Svätým Otcom:

Aby muži a ženy zodpovední za oblasť politiky a ekonomiky nikdy nezlyhali vo svojom poslaní ochraňovať stvorenie.

Misijný úmysel požehnaný Svätým Otcom:

Aby veriaci rozdielných náboženstiev svojím životom a bratským dialógom dokazovali, že Božie meno je nositeľom pokoja.

Úmysel Konferencie biskupov Slovenska:

Aby sme dušiam v očistci radi pomáhali modlitbami a dobrými skutkami.

VÝZNAMNÉ LITURGICKÉ DNI

1. 11. **Všetkých svätých**
2. 11. **Spomienka na všetkých verných zosnulých**
9. 11. Výročie posviacky Lateránskej baziliky
11. 11. Sv. Martina z Tours, biskupa
21. 11. **Obetovanie Panny Márie**
22. 11. **Krista Kráľa**
29. 11. **Prvá adventná nedela**
30. 11. Sv. Ondreja, apoštola

OZNAMUJEME

- **spomienka na všetkých verných zosnulých** – dušičková pobožnosť sa bude konať o **15,00 h** na Ondrejskom cintorine.

PRIPOMÍNAME

1. **Veriaci, ktorý v deň Spomienky na všetkých zosnulých** (2. 11.) nábožne navštívi kostol alebo kaplnku a pomodlí sa Modlitbu Pána a urobí vyznanie viery (Verím v Boha), **môže získať úplné odpustky**, ktoré sa môžu privlastniť iba dušiam v očistci.

Okrem tohto odpustkového úkonu sa žiada splniť tri podmienky: **sv. spoveď** (krátko predtým alebo potom), **sv. prijímanie** (najlepšie v ten istý deň) a **modlitba na úmysel Svätého Otca** (stačí Otčenáš, Zdravas' a Sláva).

A ďalej ako vo všeobecnosti **treba vylúčiť akúkoľvek pripútanosť k hriechu, aj k všednému**. Tieto odpustky možno získať od poludnia predchádzajúceho dňa (teda 1. novembra od 12. hodiny) až do polnoci určeného dňa.

2. **Veriaci, ktorý nábožne navštívi cintorín** a aspoň myslou sa pomodlí za zosnulých, **môže získať odpustky, ktoré sa môžu privlastniť iba dušiam v očistci**, raz denne od 1. novembra do 8. novembra. Treba splniť aj ďalšie podmienky. Jedna spoveď však stačí na všetky odpustky.

ODPOVEDÁME

Omšový milodar (štípéndium, intencia) – provinciálne vyhlásenie

Biskupi oboch slovenských rímskokatolíckych cirkevných provincií dňa 29. 10. 2008 vydali toto spoločné záväzné vyhlásenie:

Rozhodnutie oboch provincií Rímskokatolíckej cirkvi na Slovensku ohľadne stanovenia výšky omšového milodaru: Východná a Západná provincia Rímskokatolíckej cirkvi na Slovensku v súvislosti s prechodom slovenskej koruny na euro stanovili, že výška omšového milodaru zostáva nezmenená a bude prepočítaná oficiálnym konverzným kurzom (30,126) – **teda 3,32 eura**. Kto z veriacich bude chcieť obetovať dobrovoľne vyšší alebo nižší milodar, môže tak urobiť v zmysle kán. 952 § 1 CIC. O tomto rozhodnutí bude vydaný príslušný dekrét.

Kán. 952 § 1 CIC: Úlohou provinčného koncilu alebo zhromaždenia biskupov provincie je pre celú provinciu dekrétom určiť, aký milodar sa má venovať na slávenie a obetovanie omše, a kňazovi nie je dovolené žiadať vyššiu sumu; je mu však dovolené prijať spontánne venovaný vyšší, ale aj nižší milodar, než je určený za obetovanie omše.

Čerpané z: *Acta curiae episcopalis nitriensis acen 1 (2009), 19. 1. 2009 N. Pr. 102/2009.*